

عنوان مقاله:

ارزیابی تغییرات در شدت چاهه و چشمه های دی اکسیدکربن در دریاهاى غرب آسیا

محل انتشار:

فصلنامه علمی محیط زیست و توسعه فرابخشی، دوره 9، شماره 83 (سال: 1403)

تعداد صفحات اصل مقاله: 15

نویسندگان:

منا ضرغامی پور - گروه علوم جوی و اقیانوسی، دانشکده علوم و فنون دریایی، دانشگاه هرمزگان، ایران

حسین ملکوتی - گروه علوم جوی و اقیانوسی، دانشکده علوم و فنون دریایی، دانشگاه هرمزگان، ایران

محمد هادی بردبار - موسسه تحقیقات دریای بالتیک لیبینس، آلمان

خلاصه مقاله:

مقدمه: تجمع روز افزون CO₂ در جو به دلیل تأثیرات بالقوه آن بر تغییرات آب و هوای جهانی آینده و تغییرات در چاهه اقیانوسی CO₂ انسان ساخت، یکی از مهم ترین نگرانی های محیط زیستی است. گسیل گازهای گلخانه ای انسان ساخت در منطقه خاورمیانه و نواحی شرق مدیترانه از دهه ۱۹۵۰ به طور چشمگیری افزایش یافته است. اقیانوس ها مهم ترین منبع ذخیره ی کربن بر روی زمین هستند. فهم تغییرپذیری مکانی-زمانی در تبدلات CO₂ جو- دریا (FCO₂) و محرک های کنترلی آن برای برآورد قابلیت آسیب پذیری اقیانوس ها و کمی کردن ظرفیت آن ها برای ذخیره کربن در شرایط اقلیمی آینده ضروری است. این مطالعه سعی در بررسی تغییرات مکانی و زمانی فشار جزئی سطح دریا (PCO₂) و FCO₂ را در دریاهاى خلیج فارس، دریای سرخ، دریای خزر، دریای عرب و دریای مدیترانه طی سال های ۱۹۸۲-۲۰۱۹ دارد. هم چنین در این پژوهش، محرک های کنترل تغییرپذیری فصلی PCO₂ سطح دریاها بررسی خواهد شد. مواد و روش ها: در این پژوهش جهت بررسی تغییرات مکانی و زمانی شار CO₂ جو- دریا از داده های موسسه ماکس پلانک استفاده شده است. تخمین زمانی و مکانی این داده ها از برازش یک مدل تشخیصی زیست-زمین-شیمی لایه آمیخته اقیانوس بر داده های فشار جزئی CO₂ سطح اقیانوس به دست آمده است. به منظور بررسی محرک های کنترل تغییرپذیری فصلی FCO₂ و PCO₂، از داده های باز تحلیل دما و سرعت باد استفاده شده است. هم چنین جهت بررسی محرک های کنترل تغییر پذیری PCO₂ در هر پیکسل اثر مولفه حرارتی به معنی تغییرات دما و اثر مولفه غیرحرارتی به معنی اثر تغییر در گردش ها، اختلاط قائم، تغییرات زیستی، تغییرات کربن معدنی حل شده و خیزش آب محاسبه شده است. نتایج: شار CO₂ تا مقدار ۵۰-۱ year⁻¹ g C m⁻² بر روی نواحی غربی دریای عرب برآورد شده است. دریای سرخ به صورت میانگین در تمام فصول سال چشمه CO₂ است، به جز نواحی شمالی آن که در فصول زمستان و بهار چاهه CO₂ است. شدت چاهه CO₂ در دریای خلیج فارس و نواحی غرب دریای مدیترانه با روند تا مقادیر ۵/۱ decade⁻¹ g C m⁻² yr⁻¹ افزایش و در نواحی شرق دریای مدیترانه و دریای سیاه کاهش یافته است. شدت چشمه CO₂ در بیشتر دریاها از جمله دریای عرب، دریای سرخ و نواحی مرکزی دریای مدیترانه در طول دوره مورد مطالعه کاهش یافته است. دما مهم ترین محرک چرخه ی فصلی PCO₂ در دریای مدیترانه، خزر، خلیج فارس و دریای سرخ است. در نواحی مرکزی دریای سرخ و نواحی جنوبی خلیج فارس علاوه بر اثر محرک دما، اثر مولفه غیرحرارتی هم نقش مهمی دارد. تغییرات شار CO₂ بر روی دریاهاى غرب آسیا از الگوی فشار جزئی CO₂ سطح دریا پیروی می کند. شار CO₂ همبستگی بالای ۸۰/۰+ با سرعت باد در نواحی غربی دریای عرب دارد که در ارتباط با مونسون تابستانه است. مقادیر بالای ۵۰۰ (µatm) (PCO₂) و در نتیجه شار ۱۴۰-۱ year⁻¹ g C m⁻² (CO₂) بر روی شمال غرب دریای عرب در فصل تابستان به علت خیزش آب های غنی از CO₂ از سطوح زیرین ناشی از مونسون است. بحث: بیشترین تغییرات در غرب دریای عرب مشاهده شد. در واقع، این منطقه برای کشورهای ساحلی از اهمیت اجتماعی-اقتصادی بالایی ...

کلمات کلیدی:

شار CO₂، خلیج فارس، مدیترانه، دریای سرخ

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/2065787>

